

Оригинални научни рад

UDC: 911.3:380.8(713)
DOI: 10.2298/IJGI1103119B

КУЛТУРА ИНДИЈАНАЦА У ТУРИЗМУ ОНТАРИЈА

Снежана Бесермењи¹, Наташа Милић*, Иво Мулец**
** ПМФ Нови Сад*

Примљено 20 јула 2011; рецензирано 4 септембра 2011; прихваћено 25 октобра 2011

Апстракт: Прва асоцијација потенцијалним туристима, када се помене Онтарио или Канада, је бескрајно и нетакнуто природно пространство. Бројни шумски комплекси, бројна и прелепа језера, дивље животиње које слободно шетају овим пространствима и познати Нијагарини водопади су значајан део туристичке понуде Онтарија. Када су у питању културне вредности Онтарија и целе Канаде, она можда нема као Европа старе градске четврти, али свакако има дугу историју. Ову историју чине Индијанци који су са својим обичајима и културом веома интересантни за туристе.

Кључне речи: Онтарио, Индијанци, Туризам.

Увод

Онтарио је друга по величини покрајина у Канади, чија површина износи 1.076.395km². Она заузима површину 12 пута већу од Србије са Косовом и Метохијом, а на њеној територији живи 12,929 милиона становника по попису из 2008. године. У односу на остале покрајине и територије Канаде Онтарио се налази на првом месту по броју становника. У географском смислу Онтарио представља део источне Канаде заједно са Квебеком и Атланским покрајинама (www.statcan.gc.ca). Име Онтарио потиче од речи индијанског порекла и преводи се као прелепо језеро или прелепа вода.

Покрајину можемо посматрати као целину, која се састоји из два велика дела: северног и јужног Онтарија. Јужни Онтарио представља јужни део Канадског штита и погодан је за пољопривреду, због чега већи део становништва насељава управо овај јужни део. Северни део покрајине чини 90% укупне територије, а насељава га свега 10% укупног становништва Онтарија. Наиме, рељеф, клима, вегетација и комбинација других фактора се разликује у ова два дела Онтарија (Bothwell i Hillmer, 2009). Индијанци су од давнина насељавали обале Великих језера, много

¹ atena21000@yahoo.com

пре доласка Европљана. Њихов начин живота био је усклађен, а истовремено и завистан од природног окружења у ком су живели. Две велике језичке групе Алгонкини и Ирокези, ловили су и пецали на Канадском штиту, али њихова пољопривреда била је ограничена на плодније делове јужног Онтарија.

Индијанци кроз историју

Индијанци, такође познати и као аутохтон народ или староседеоци некада су имали централну улогу у Канадском друштву, али временом су се нашли у позадини Европљана, од касног XVIII века. Данас староседеоце америчког континента називамо Индијанци још од када је Колумбо дошао на овај континент 1492. године и мислећи да је дошао до Индије домородце назвао Индијанцима. У време доласка Колумба сматра се да је било између два и три милиона Индијанаца у Северној Америци. У исто време сматра се да их је на простору Јужне и Централне Америке било између 35 и 45 милиона. Посматрајући овај однос очигледно је да су Индијанци у Северној Америци били скромна мањина (Липс, 1959).

Домородачки народи Северне Америке су културно веома разноврсни. Наиме, ради се о стотинама народа, који су живели на различитим подручјима и у потпуно различитим условима. Физичке карактеристике Индијанаца су такође веома различите – величина, облик, боја и особине лица су указивале на различита порекла, од више различитих раса од којих је монголоидна била најдоминантнија. Чињеница је да су Индијанци били први који су дошли на копно Северне Америке, а не Колумбо или неко други и да је земља била насељена чак 1.000 година пре доласка Европљана (Kubiak, 1970).

Научници су утврдили да су се Индијанци населили на територију северно-америчког континента пре око 10.000 година. Претпоставља се да су у време леденог доба, када је Аљаска била спојена са крајњим североистоком Азије, прешли преко Беринговог мореуза на амерички континент. До овог закључка научници су дошли из два разлога: због тога што нису пронађени остаци костију неандерталаца на северноамеричком континенту и због физичких карактеристика неких Индијанаца које указују на сличности са монголоидном расом, као што је «индијанска бора» врло слична «монголској бори» (Липс, 1959).

Сматра се да постоји 58 различитих језичких група Индијанаца северно од мексичке границе, које говоре оригиналан језик или неки дијалект, који је

проистекао из њега. Онтарио насељавају припадници две велике језичке групе, које су се касније гранале у више племена, а то су Алгонкини (Algonquian) и Ирокези (Iroquois). Ове две велике језичке групе су кроз историју биле у сталном сукобу (Kubiak, 1970). Племена која припадају језичкој групи Алгонкина и чији потомци данас живе у Онтарију су: Отаве, Оцибве и Кре (Stee) Индијанци (карта 1). Поред три поменута племена на простору Онтарија живе и друга мања племена, али су ова три међу најпознатијим и најбројнијим.

Колонизација Северне Америке највише је погодила Индијанце и сигурно је да су извештаји о њиховом масовном истребљавању истинити. Нечовечност колонизатора и парола „Само је мртав Индијанац добар Индијанац“, довели су до тога да су данас нека племена „изумрла“. Међутим, трагедије су доживљавали и први мисионари који су понекад, плаћајући сопственим животом, постали мученици за ствар, у коју су веровали са несебичним фанатизмом. Несебична помоћ, коју су мисионари пружали болесницима, уродила је даљим отпорима, јер се у „злом чарању“ белаца тражио узрок епидемијама. Било је забрањено ступати у контакт са белцима и на свечаним седницама савета одлучено је да се они масакрирају. После слободе коју су имали, доласком Европљана Индијанци су потиснути у резервате са оскудним изворима хране и где им је била ограничена слобода кретања (Липс, 1959).

Поред сукоба са белцима индијанска племена су још увек међусобно ратовала. Тако су се Алгонкини „удружили“ са Французима када су прво населили Канаду, да би им помогли у одбрани од Ирокеза. Све је то додатно ослабило Индијанце, који су временом постајали све више огорчени на систем који су им белци наметали.

Онда, 1940. године Индијанци су почели да се појављују из сенке, тако што су се боље политички организовали, полако се повећавао њихов број и економски значај земље коју су још увек поседовали је јачао. Њихови захтеви за правдом постајали су све чешћи, а посебно у 1980-им и 1990-им годинама. Тада су се њихови политички лидери борили правно, дуготрајним расправама за признавање и повраћај њихове земље, за измене устава и признавање права мањина (Magocsi, 2002).

Борбе за права Индијанаца и данас су актуелне иако им је већина тражене земље враћена и држава нема никакву власт на територијама резервата. Поред смештања Индијанаца у резервате и ослобађања свих пореза према

држави, они уживају и неке друге повластице и створене су државне институције, које им помажу да остваре своја права.

Скица 1 - Индијанска племена у области Великих језера (Kubiak, 1970)

Иако је Онтарио најгушће насељена покрајина у Канади, то не важи и за број Индијанаца који овде живе. Наиме, удео Индијанаца у Онтарију био је мањи од 2% у укупном становништву покрајине према подацима из 2001. године. Индијанци су мањина у покрајини али се њихов број временом полако повећава и то не само у Онтарију него и у целој Канади (<http://atlas.nrcan.gc.ca>).

Индијанци у Онтарију живе у урбаним, руралним и забаченим деловима покрајине. Већина живи у резерватима који су осмишљени тако да Индијанци сами себи стварају прописе који ће важити унутар резервата и где канадска држава нема никакву власт. То је земља, која припада искључиво Индијанцима и где поглавица или неколицина Индијанаца доноси одлуке за цео резерват. Резерват уствари представља део земљишта на коме се налазе квартови кућа и све институције које су потребне Индијанцима у оквиру њега. Белци могу да уђу у резервате, иако у неким нису баш добродошли, а у оквиру неких је држава Канада направила музеј и делове уредила за развој туризма. Првобитна идеја стварања резервата била је да се очува индијанска култура и да се Индијанцима врати њихова земља. Међутим, резервати се нису свуда показали као најбоље решење,

јер у многима поглавице узимају сав приход и распоређују по својој вољи, а многи резервати су постали и нездраве средине за живот због много алкохола, дроге и самоубистава. Велики је проценат самоубистава међу Индијанцима јер су они изгубили смисао живота због тога што „живе животом белаца“. Материјализам и својина, који никада нису били важни Индијанцима, данас су у материјалистичком свету постали и код њих важни. Њима је канадска држава обезбедила куће (на које не плаћају порез), воду, струју, разне бенефите на куповину намрница и све остале робе. Обавеза им је да заврше основно школовање, а уколико желе даље да се усавршавају држава је за њих обезбедила бесплатне студије. Све ове повластице условиле су незадовољство осталих Канађана, који све ово морају да плаћају.

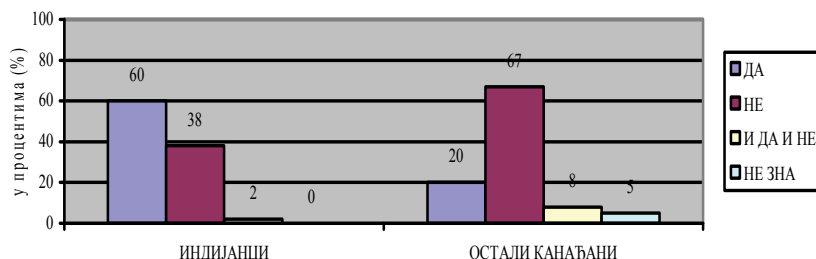
Постоје резервати на крајњем северу покрајине где белци ретко и кроче, а где Индијанци не знају енглески језик и живе још по старим обичајима. Ови резервати могу да буду опасни због лоших искустава са белцима из прошлости. Особље хитних служби једино је које авионима одлази у ове забачене крајеве и то уз пратњу полиције.

Индијанци су пронашли део своје културе и религије у покретима за заштиту животне средине, који су се јавили 1970-их година, па су са њима ступили у савез, јер су обе стране биле заинтересоване за заштиту земље на којој живе. Овај покрет често истиче да је животна средина светиња и то представљају као стандард изградње модерног друштва. Филозофија Индијанаца о очувању земље данас је познатија и поштованија него што је била пре неколико деценија и многи који нису индијанског порекла, усвојили су ове ставове о природном свету и екологији.

Данас се још увек јављају тензије између влада Канаде и индијанских племена. Осим сукоба око риболова, лова и имовинских права јављају се и проблеми који у основи имају религиозни карактер. Ти проблеми тичу се места за одржавање церемонија, светих предмета и веровања о животу и смрти. Људи чија религија подразумева потрагу за визијом, већ сада имају тешкоћа да пронађу место које је довољно природно и изоловано, место које не прелећу авиони, на коме нема путева, кампера или бициклиста. Ипак, умањење религиозних ограничења и обнова спровођења ритуала, за Индијанце представљају знак који им улива наду. За многа индијанска племена земља на којој су покопани њихови преци представља светињу и да би племе било јако, мртви се морају одмарати у миру. Многи археолози и антрополози који проучавају древне културе до својих сазнања долазе проучавањем ископина старих села и гробља. Идеја да се кости хиљада

њихових предака могу налазити у музејским лабораторијама или да могу бити изложене посетиоцима музеја, дуго времена представљало је извор конфликта. Акт о репарацији и заштити индијанских гробља из 1990. године дао је индијанским племенима контролу над свим предметима и људским скелетима. Тим актом наложено је свим музејима и другим институцијама, које поседују такве предмете у својим колекцијама, да их врате на захтев племена на чијој су земљи нађени, како би поново били покопани. Многа племена су добила судске спорове за повраћај људских остатака пронађених на њиховој земљи у последњих сто година. Закон не забрањује у потпуности ископавање на подручјима на којима се налазе гробља, али умањује шансе скрнављења индијанских гробова. Данас многа индијанска племена успевају и да поврате своје свете предмете, који су 1970. године однети у музеје где су изложени за посетиоце. У те предмете спадају медицински завежљаји, маске и фетиши чије су излагање Индијанци доживели као увреду своје вере (Харц, 1997).

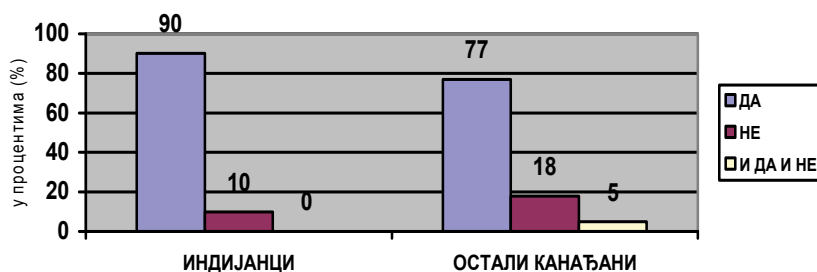
На основу прикупљених података из анкете, која је рађена у североисточном делу Онтарија, тачније области у околини места Форт Френсис, дошло се до значајних података о данашњем животу и мишљењу Индијанаца. Индијанци су доста ћутљиви по природи, треба им знатно више времена да у неког стекну поверење и многи од њих нису били расположени за сарадњу и попуњавање анкете. Индијански резервати су доста затворене средине у којима се остали Канађани често не осећају пријатно, уколико нису упорни у упознавању њихових обичаја и културе. Временски период од месец дана није довољан да стекнете њихову наклоност и поверење, тако да је број анкетираних Индијанаца био 42. Да би се надоместио овај недостатак, анкетирани су и остали Канађани (њих 40), да кажу своје мишљење и виђење данашњег живота Индијанаца.

Скица 2. Одговори Индијанаца и осталих Канађана на питање „Да ли су индијанске религиозне церемоније исте данас као и у прошлости?“

Према подацима добијеним из анкете уочава се да је мишљење Индијанаца и осталих Канађана по питању аутентичности индијанских церемонија различито (скица 2). Већина Индијанаца сматра да су њихове религиозне церемоније данас исте као и пре (60%), док већина осталих Канађана (67%) сматра да нису. Ово се може објаснити чињеницом да Индијанци још увек доста својих религиозних церемонија изводе унутар племена, где није дозвољен приступ гледаоцима. У неким резерватима, међутим церемоније су се промениле и доста тога је „обрисано“ доласком хришћанства. Остали Канађани и поред мишљења да церемоније нису исте сматрају да су њихове кључне вредности остале исте.

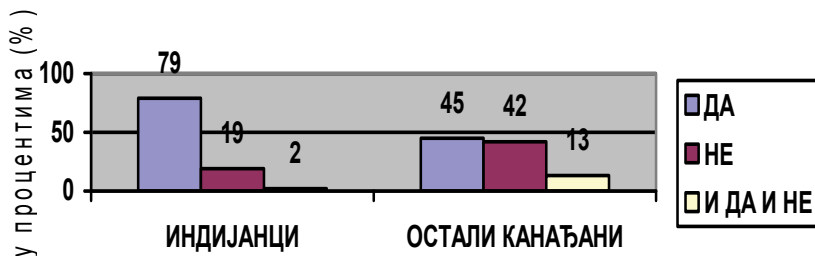
Индијанска култура се на неки начин обнавља, јер све већи број људи се изјашњава да је индијанског порекла, а млади људи покушавају да науче више о свом културном наслеђу, активно учествујући у плесовима и присуствујући догађајима који окупљају различита племена. Индијанске религије имале су користи од овог обновљеног интересовања, а све је више и људи који нису индијанског порекла, а уче о њиховој култури и религији. Када је у питању живот Индијанаца данас и њихов однос са другим људима, ту такође постоје различита гледишта. Па тако у неким резерватима живот Индијанаца није уопште на завидном нивоу, с обзиром да имају највећу стопу самоубистава у Канади и да су многи увучени у дрогу, криминал и алкохол, па им је просечни животни век око 40 година. Углавном су незапослени и живе од социјалне помоћи, али и даље уз звуке старих инструмената играју и певају у славу Мајке земље. У неким бољим резерватима ситуација се знатно разликује, па неки Индијанци имају велике приходе. Они Индијанци који живе у резерватима, а раде у Канади или у оквиру резервата, имају доста добре зараде, јер су ослобођени значајних трошкова и пореза од стране државе.

Скица 3. Одговори Индијанаца и осталих Канађана на питање „Да ли Индијанци имају добар живот у Канади?“

Према резултатима спроведене анкете може се закључити (скица 3) да су Индијанци данас задовољни животом у Канади (90%). Они који нису задовољни углавном живе у резерватима где има пуно дроге, самоубистава и алкохолизма. Остали Канађани такође мисле да Индијанци имају добар живот у Канади (77%), што повезују са свим повластицама које им је држава обезбедила.

У резерватима на крајњем северу покрајине, ситуација је нешто другачија. Индијанци који живе у овим областима су доста затворени за остале Канађане и још увек живе у тешким материјалним условима, јер не желе да прихвате никакав утицај и помоћ државе. Медицинско и друго особље хитних служби, које авионима одлази у ове забачене крајеве мора да буде нарочито пажљиво. Ови Индијанци су дефинитивно остали доследни свом традиционалном начину живота, са знатно мањим утицајима државе и белаца. Међутим, овакав начин живота у XXI веку можда и није најбоље решење да једна култура остане аутентична, јер је њима живот изузетно тежак а животни век доста кратак.

Скица 4. Одговори Индијанаца и осталих Канађана на питање „Да ли Индијанци имају добре социјалне односе са осталим Канађанима?“

Када је реч о друштвеним односима Индијанаца са осталим Канађанима (скица 4), већи део Индијанаца (79%) сматра да има добре друштвене односе са осталим становницима. Остали Канађани сматрају да то и није баш тако, вероватно због многих инцидената који се дешавају у резерватима, али због самог карактера Индијанаца. Индијанац реч употребљава што је могуће штедљивије јер он сваку изговорену реч високо вреднује. Из тог разлога, за њих се не може рећи да лако успостављају контакте са другим људима. Они су, међутим, веома гостољубиви уколико схвате да неко има добре намере и уколико им се приђе са поштовањем и уважавањем.

Учешће индијанаца у туризму Онтарија

Индијанци су се тек од скоро активније укључили у туризам Канаде, али још увек у доста малом обиму. Године 2007. је рађено истраживање за туристички комитет Канаде (Canadian Tourism Commission) о могућностима развоја туризма Индијанаца у Канади. Циљ овог истраживања био је да се установи туристичка тражња за туристичком понудом Индијанаца у Канади, а затим да се установе кључни елементи, који су потребни да се направи прецизан и ефектан бизнис план. Подаци о овом истраживању доступни су на вебсајту www.canada.travel.

Као резултат поменутог истраживања појавило се прво издање „Индијанског туристичког водича“ (Aboriginal Tourism Guide 2009-2010) у коме је представљено 28 туристичких производа (тура) Индијанаца. Овај водич је дистрибуиран по целој Канади у туристичке агенције и организације, а може да се наручи и у електронском издању.

Индијанци имају доста тога да понуде туристима, почевши од шетњи и других активности кроз предивне нетакнуте природне пределе, преко манифестација и плесова као што је паувау, па све до продаје разних ручно направљених сувенира.

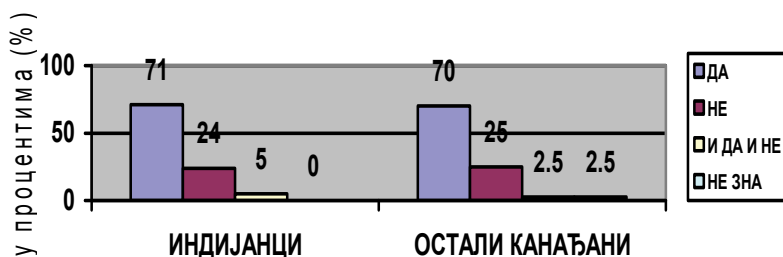
Туристичка понуда Индијанаца није главни мотив за посету Канади, иако би то могла бити, већ је она пре додатна вредност туристичке понуде Канаде. Конкуренти за овај вид туризма су Аустралија и САД. Када је у питању обавештеност, доживљај и интересовање за индијански туризам Аустралија је најконкурентнија и највише промовише и подржава овај вид туризма. САД и Канада су слабије у наступима на тржишту, али то не смањује интересовање за овај облик туризма.

Туристички производ који може да привуче туристичку тражњу треба да буде аутентичан и да омогућава туристима да буду активни учесници. Туристички производ забавног карактера, где туриста може да буде само посматрач, није толико атрактиван. Веома је важно код ове туристичке понуде да Индијанци активно учествују у њеном креирању и да они буду ти који ће желети да представе своју културу и обичаје туристима. У супротном, туристи ће се осећати непожељним, а и њихово искуство неће бити позитивно.

Специјализоване туристичке агенције, туроператори и туристичке организације подржавају туристичку понуду Индијанаца. Већина европских

туристичких агенција нема довољно или нема уопште знања о Индијанској туристичкој понуди у Канади. Од оних туроператора који знају за овај вид понуде и укључили су је у своје туристичке аранжмане, неки имају добра искуства а неки лоша. Неки од њих су јако задовољни са квалитетом и аутентичношћу производа, док су неки имали лошија искуства и сматрају да овај производ још није спреман за туристичко тржиште. Туроператорима се највише свиђају делови понуде који пружају могућност туристима да учествују у традиционалним активностима Индијанаца, и одушевљени су њиховом традиционалном одећом иако препознају да се оне носе само када су церемоније или специјалне приредбе, као што је паувау. Не свиђа им се лажни ручни рад када су у питању сувенири, на којима пише да су направљени у Кини (www.canada.travel).

Индијански туризам Канаде (у наставку текста АТЦ – Aboriginal Tourism Canada), је мало координатно тело које пружа подршку развоју, расту и маркетингу туристичке понуде Индијанаца у Канади. Туристички производи Индијанаца (њих 28) процењени су као тржишно спремни према критеријуму канадске туристичке комисије. Значајних 28 културних туристичких идеја Индијанаца убрајају се у најбоље туристичке производе Канаде. Ови производи су у понуди за Канађане да их открију, за Американце да их посете и истраже али и за интернационалне госте да боље разумеју Индијанце и доживе Канаду. Мисија АТЦ је да развије и промовише туристичке могућности индијанске понуде кроз јавну и приватну сарадњу, али и да допринесе социо-економском и културном добру Индијанаца (www.aboriginaltourism.ca).

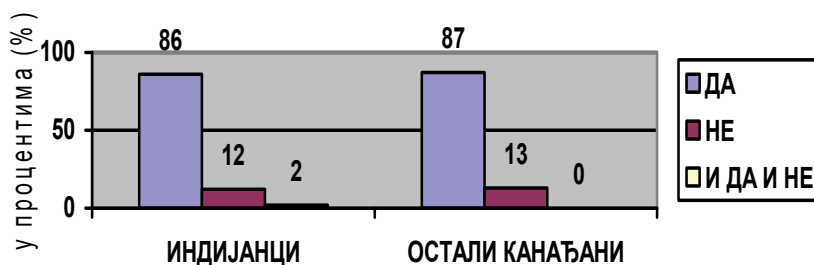
Скица 5. Одговори Индијанаца и осталих Канађана на питање „Да ли је туризам добар начин да се очувају индијански обичаји и култура?“

Јако је важно да Индијанци гледају позитивно на развој туризма и да желе да раде у туризму. Према истраживању на терену (скица 5) већина Индијанаца који живе у Онтарију сматрају да је туризам добар начин за очување њихове културе (71%). Они који имају супротно мишљење (24%)

сматрају да су се њихови обичаји и култура постепено прилагођавали очекивањима и захтевима белаца.

Остали Канађани имају слично мишљење као и Индијанци. Већина (70%) сматра да је туризам добар начин да очувају своје обичаје и културу, али само ако су прави људи укључени и ако и туризам не постане бизнис за појединце. Туризам такође може бити од помоћи за промовисање и представљање индијанских обичаја и културе. На тај начин је могуће упознати свет са њиховом културом и самим тим допринети њеном очувању.

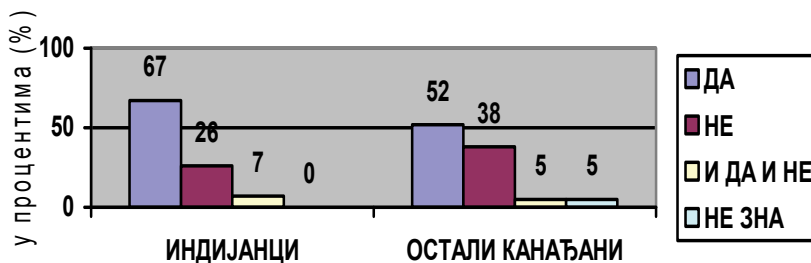
На питање да ли је добро да се индијанска култура презентује туристима (скица 6) 86% Индијанаца је одговорило потврдно. Ово питање може да се надовеже на претходно, јер је ово један од начина да их свет не заборави. Остали Канађани су истог мишљења као и Индијанци и сматрају да је то веома важно (87%) јер информисе туристе о непознатом. Они који мисле супротно, углавном сматрају да је то експлоатисање и продавање нечег светог. Као пример за овакву тврдњу један од испитаника је навео да је то: „као да се света вода продаје у продавницама“.

Скица 6. Одговори Индијанаца и осталих Канађана на питање „Да ли је добро да се индијанска култура презентује туристима?“

Нешто мањи проценат њих (67%), у односу на претходна питања, сматра да туристи поштују њихове обичаје и културу (скица 7). Индијанци међутим истичу да неке ствари нису у могућности и не желе да деле са туристима, јер су за њих свете и треба да остану такве. Мало више од половине (52%) осталих Канађана сматра да туристи имају поштовања према Индијанцима. Уосталом, они које интересује њихова култура и обичаји углавном и посећују њихове туристичке атракције, па самим тим и имају поштовања према њима.

Већина њих сматра да туристи имају поштовања за њихову културу и да их разумеју, али има и оних који мисле да туристи на њих гледају као на дивљаче и који се осећају експлоатисано. Постоје опет и туристи, који посећују нека света места Индијанаца и бахато се односе према њима и који сматрају да сви Индијанци стално пију и пуше.

Скица 7. Одговори Индијанаца и осталих Канађана на питање „Да ли туристи поштују индијанске обичаје и културу?“

Према истраживању које је спроведено у Француској, Уједињеном Краљевству и Немачкој број потенцијалних туриста, који планирају да путују у Канаду и који су заинтересовани за туристичку понуду Индијанаца је доста велик. Анкетирано је око 1500 испитаника у току новембра и децембра 2007. године у три најзначајније емитивне државе у Европи (Уједињеном Краљевству, Француској и Немачкој). Највећи број њих је из Француске (85% испитаника), затим Немачке (72%) и на крају из Уједињеног Краљевства (46%). Демографске карактеристике заинтересованих за овај вид туристичке понуде: углавном су у браку без деце и у питању су образованији људи. Обично овај вид туристичке понуде не траже нигде пре одласка на путовање, него тек пошто стигну у дестинацију. Највише користе Интернет, часописе и препоруке пријатеља и познаника пре него што се одлуче да посете неку од туристичких атракција Индијанаца.

Потенцијални туристи из Европе траже да осете авантуру и сазнају нове ствари о Индијанцима, а исто тако важан им је аутентичан контакт са индијанским водичем који их води кроз прелепу нетакнуту природу. Основни мотив је да се осети нешто другачије и да се ради нешто другачије, у јединственом окружењу, уз упознавање јединствене културе. Туристи млађих година траже већу физичку укљученост као што је: вожња каноум, кајаком, вуча санкама, јахање, брзинско сплаварење и друго. Они

старији од 50 година више су заинтересовани за шетње, пешачења, посматрање природе и активности у затвореном (www.canada.travel).

Основне препреке за развој канадског индијанског туризма су необавештеност о њиховој понуди, јер потенцијални туристи чак се ни не сете индијанског туризма када планирају путовање у Канаду. Обично је прва асоцијација на туризам Канаде пространа нетакнута природа и језера и водопади. Друга препрека за развој ове врсте туризма је што се туристи осећају непожељним међу Индијанцима. Овај утисак су стекли због тога што ретко виде рекламу за овај вид туристичке понуде, а и кад виде нису сигурни да ли су Индијанци заслужни за њу или држава без договора са њима. Оно што још може да одбије туристе од индијанске туристичке понуде јесте њена неаутентичност. У вези са овим треба истаћи да постоји различито схватање аутентичности, јер неки туристи можда очекују да виде Индијанце који носе крзна животиња на себи и јашу коње као у прошла времена, иако то данас није тако. Али оно што је сигурно аутентично јесте њихов однос према природи, њихова култура и веровања која туристи желе да науче, чују и виде у интеракцији са Индијанцима.

Потенцијални туристи највише воле да замисле себе као истраживача, који је у директном контакту са Индијанцима, који их посматра, живи њиховим животом и учи од њих. Оно што их највише одбија и плаши код индијанске понуде је чињеница да индијански животни стил више не постоји у изворном облику и да данас постоји доста лажних и Индијанаца који глуме. То је један од разлога због кога потенцијални туристи не резервишу унапред, већ чекају да стигну у дестинацију, пре него што одлуче да истраже туристичку понуду Индијанаца. Они сматрају да тако могу боље да процене да ли је у питању аутентична туристичка понуда или није. Аутентични елементи понуде за њих су индијанско схватање, њихов приступ природи и њихова јединствена духовност, док су неаутентични извођени плесови, представе за туристе, сама предавања и музеји без неких других садржаја (www.canada.travel).

Неки индијански туристички троизводи у Онтарију

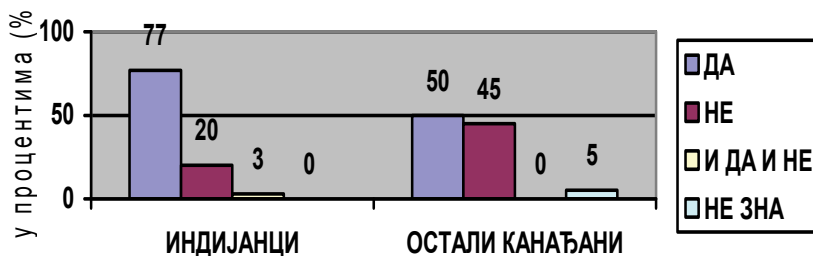
Индијанска туристичка понуда покрајине Онтарио није довољно промовисана и развијена, али туристи ипак могу да пронађу на Интернету или у туристичким информативним центрима неке информације о овој понуди. Постоје и већ формиране туристичке туре, као што су „Траговима мокасина“ коју организује рецептивни туроператор у Тандер Беју или „Кружни пут Великог Духа“ који се промовише у „Индијанском

туристичком водичу 2009-2010". Нека места која би се могла посетити а имају везе са индијанском културом су: индијански резервати Гранд Ривер, Рејни Ривер (и у оквиру њега место дугачких брзака), индијанске колибе на језерима где је могуће пецање, индијански фестивали тзв. паувау који се одржавају у целом Онтарију и друго.

Индијанске туристичке туре. Туре „Траговима мокалина“ су туре које су веома интересантне туристима, јер омогућавају њихово активно учешће у различитим активностима. Ове туре обухватају целу покрајину Онтарио и организује их рецептивни туроператор из Тандер Беја, који се специјализовао за индијански културни туризам. У понуди су различити садржаји: упознавање културе разних племена, посматрање поларних медведа дуж обала Хадсоновог залива, откривање древних индијанских гробница, веслање и вожња кануом по језерима и сплаварење рекама, пешачење кроз различите пределе, камповање у природи и друго. Туре трају од 2 до 14 дана и углавном укључују превоз у оквиру покрајине, смештај, храну и индијанског туристичког водича. Тура „Кружни пут Великог Духа“ обухвата осам индијанских заједница на Манитоулин острву и регији Сагамок у североисточном Онтарију. Острво Манитоулин је највеће слатководно острво на свету, а регија Сагамок је дом групе племена Ашинабек (Anishnawbek) коју чине племена Оџибве, Одаве и Потаватоми. У понуди су полудневне културне туре и догађаји, целодневне туре са водичем и вишедневни туристички аранжмани. Туристички водичи су Индијанци, који су пажљиво испланирали итинерере, који су искусни и много знају о локалном крају. У региону је могуће отићи у шетњу природом са водичем, научити неки индијански занат, искусити традиционалну индијанску храну, забављати се уз индијанске представе под отвореним небом или научити пећи погачу на логорској ватри.

Индијански резервати. У индијанске резервате се иде: да би се купиле цигарете које су три пута јефтиније него у канадским продавницама, да би се у току лета уживало у раскоши њихових ритуала или да би се уверило да Индијанци стварно још увек постоје. Пре уласка у поједине резервате потребно је да туристи буду упозорени да испоштују њихове обичаје и навике како не би дошло до инцидента. На основу мишљења анкетираних Индијанаца (скица 8) резервати су доста помогли да се очува индијанска култура, 77% испитаника мисли тако. Они који мисле супротно сматрају да их резервати ограничавају и да су превише изоловани. Када су у питању остали Канађани, они баш нису истог мишљења. Половина њих (50%) сматра да је помогло онима који живе у резерватима, јер су окружени својим људима и могу да практикују своје обичаје једни са другима. Неки,

међутим, сматрају да резервати не чувају културу већ да едуковање и преношење са генерације на генерацију чува културу.

Слика 8. Одговори Индијанаца и осталих Канађана на питање „Да ли су резервати помогли да се очува индијанска култура?“

Индијански резерват Рејни Ривер налази се у североисточном делу покрајине, источно од Тандер Беја и недалеко од границе са САД-ом. Овај резерват је дуго био дом племена Оцибва, који и данас живе на овом простору у оквиру резервата. Плеће Оцибва, уз помоћ канадске владе, уредило је музеј и малу туристичку туру за посетиоце у оквиру прелепог и духовног места које се на индијанском зове Кау-Nah-Chi-Wah-Nung, а преводи се као место дугачких брзака. Ово је најзначајнији центар прастановника ових крајева где се налазе света места сахрањивања, која се обилазе у склопу туристичке туре. Проглашено је за место од националног значаја још 1970. године и његов значај се признаје већ генерацијама, од стране свих култура и људи који су живели или само путовали кроз ове крајеве. Туристичке туре које се организују трају пола сата или дуже, а на њих се иде малим голф возилима. Ове туре укључују обилазак светих гробница племена Оцибва и уживање у прелепој природи. Ко никада није осетио мир и спокојство овде ће га сигурно наћи, јер поред цвркута птица, жуборења воде и шума ветра не постоје други звукови. Туристички водичи су Индијанци који кажу да туристи углавном поштују њихову културу и да су веома знатичељни. Међутим, постоје и они који само дођу да критикују. Када је у питању зарада од туризма она је доста мала. Поглавице (односно главни у резерватима) распоређују зараду и одређују плате за водиче, сматрајући да они нису ту да зараде, већ да друге уче о њиховој култури. Највећа посећеност је између маја и октобра, када је овде сезона, и у најбољем случају број посетилаца буде 2.000, чиме запослени нису задовољни јер би волели да их буде знатно више.

Индијанске манифестације – паувау. Сваке године током недеље културног наслеђа у Онтарију (последња недеља фебруара) слави се

индијанска култура, историја и традиција. Годишњи канадски индијански фестивал у Торонту је највећи индијански фестивал у Северној Америци са више од 3.500 плесача, бубњара, музичара и глумаца у традиционалним представама и плесовима. Паувау су традиционални плесови који су веома интересантни за туристе. Иако су свети плесови Индијанаца затвореног типа нису сви религиозног карактера, па тако неке туристи могу посматрати, а у неким чак и учествовати што је њима посебно интересантно. Лети се паувау одржава готово сваке недеље, с тим да се одржава сваки пут у неком другом индијанском резервату у покрајини Онтарио (www.aboriginaltourism.ca). Плесови се углавном одржавају на отвореном осим када је лоше време. У том случају постоје посебне просторије за одржавање ових плесова. Ове просторије су кружног облика и морају бити отворене према небу. У средишњем делу просторије налази се кружна позорница која је предвиђена за музичаре. Плесачи играју око њих у посебним плесним костимима које углавном сами израђују. Плесни „подијум“ је прекривен песком да би плесачи били што ближе земљи. Плес се учи од малих ногу уз родитеље и старије припаднике племена. Оно што је карактеристично код плеса јесте да се плесачи крећу у леву страну, јер на тај начин прате ток живота. Уколико би се кретали у супротну страну, то би значило да се враћају у прошлост, што према њиховом веровању није добро. Драматични бубњеви и шарена одећа су карактеристика ових плесова. Туристи су обично добродошли на овим манифестацијама али постоје резервати који још увек своје плесове изводе само у оквирима свог племена и затворени су за остале. То свакако треба поштовати и распитати се код туристичких информативних центара који су отвореног типа.

У осталу туристичку понуду можемо убројати њихова традиционална јела и гозбе, које организују за туристе у неким резерватима, традиционалне сувенире, пецање на језерима са смештајем у посебно уређеним колибама, обилазак древних цртежа на стенама и друго. Када је реч о гозбама, оне се организују у оквиру резервата Рејни Ривер једном у току године. Туристима се нуде њихови специјалитети као што су: традиционални печени хлеб, супа од кукуруза или чај од боровница. Традиционални сувенири као што су хватачи снова, мокасине, перле, накит, грнчарија и многе друге фигурице могу да се нађу у готово свим продавницама сувенира широм Канаде. Веома су популарна пецања на канадским језерима, што су неки Индијанци искористили за изградњу нешто модернијих колиба где нуде смештај, пецање али и лов на дивљач са водичем или без (www.aboriginaltourism.ca). Оно што се још може укључити у туристичку понуду Индијанаца су свакако стари цртежи на стенама уз обалу језера, који су и данас добро очувани и подсећају на

праисторијске цртеже из пећина. Не зна се тачно колико су стари и има их на више места у оквиру Рејни језера. Углавном су представљене сцене и фигуре из свакодневног живота Индијанаца, као што су возња кануом, људске или животињске фигуре, природа итд.

“SWOT” анализа индијанског туризма

ШАПЕ	СЛАБОСТИ
Пространа нетакнута природа у резерватима.	У неким резерватима су туристи још увек непожељни, као и остали Канађани.
Претежно позитиван однос Индијанаца према развоју туризма.	Необавештеност емитивних земаља о туристичкој понуди Индијанаца у Канади.
Разноврсна индијанска понуда (паувау, музеји, традиционална храна, сувенири).	Недостатак основне инфраструктуре у оквиру појединих резервата (северни Онтарио).
Изражен интерес државе за развој индијанског туризма.	Недовољна информисаност Индијанаца о туризму као извору прихода.
Подржавање развоја туристичке понуде Индијанаца од стране туристичких агенција и других учесника у туризму.	Нефлексибилност система запошљавања (сезонски рад) и недовољна обученост Индијанаца за рад у туризму.
Постојање организације (АТЦ) која пружа подршку развоју, расту и маркетингу туристичке понуде Индијанаца у Канади.	Недостатак услужних садржаја и општеприхваћене визије развоја у оквиру неких резервата.
Постојање 28 тржишно спремних индијанских туристичких производа.	Недостатак професионалне маркетиншке кампање на Интернету или путем медија.
ШАНСЕ	ОПАСНОСТИ
Велики интерес државе да се развије туристичка понуда Индијанаца, и спроведена истраживања на ову тему.	Смањена дугорочна лојалност гостију због негативних искустава у контакту са Индијанцима.
Улагање државе у изградњу инфраструктуре за презентовање туристичке понуде (музеји у оквиру резервата).	Губитак потенцијалног тржишта због заостајања за конкуренцијом (Аустралија и САД).
Све веће интересовање туриста за културни туризам и упознавање различитих култура.	Отежан договор о приоритетима због сукоба индијанских и државних интереса.
Могућност запошљавања великог броја Индијанаца.	Прављење бизниса од културе и обичаја Индијанаца.
Интерес и подршка интернационалне заједнице за развој индијанске туристичке понуде (УК, Немачка, Француска и др).	Развој масовнијег туризма који би условио стварање неаутентичне понуде (сувенири направљени у Кини и слично).
Туризам као могућност за очување индијанских обичаја и културе.	Нарушавање природних лепота изградњом туристичке инфраструктуре.
Аутентично искуство туриста у интеракцији са Индијанцима.	

Закључак

Данас Индијанци живе у резерватима, који су им доста помогли у очувању њихових обичаја и културе. Међутим, да није било велике духовне снаге у време када су белци хтели да "очисте" континет од Индијанаца, ми сада не би могли да будемо сведоци њихове културе. Упознавање различитих култура обогаћује нас и помаже људима да се боље разумеју, а самим тим и да воде бољи живот. На простору Онтарија може се видети јако пуно различитости у културама и религијама, али сигурно је да је индијанска посебна и најинтересантнија због дуге традиције коју има на овим просторима.

Већина Индијанаца је препознала могућу корист од укључивања у туризам, представљања дела своје културе туристима и на тај начин ширења свести о духовном животу који треба да буде испред материјалног. Постоји значајна могућност за да се индијански туризам даље развије у покрајини Онтарио, уколико се прате туристички трендови и туристи се боље информишу о индијанској понуди. У туристичкој понуди је потребно истаћи њихове различитости и особености, аутентично искуство у доживљају индијанске културе и могућности учествовања самих туриста у креирању туристичког производа Индијанаца. Оно што у пласирању индијанске понуде свакако треба избећи је неаутентичност и стварање бизниса на све могуће начине. Увек ће постојати они који само желе да извуку зараду од туризма, али туристи препознају праве вредности и желе да упознају богатство индијанске културе и раскош њихових плесова.

Данашња туристичка понуда Онтарија, још увек у први план ставља Нијагарине водопаде, чувени ЦН торањ у Торонту, велике забавне паркове као што је Маринленд, бројне манифестације, незаобилазно пецање на језерима, шетње, камповање у природи и друго. Индијанци се полако укључују у ову туристичку понуду тако што сами организују пешачке туре, представљају своју културу у музејима и на манифестацијама као што је паувау, организују различите обиласке за туристе у оквиру резервата и уређених историјских и њихових светих места и на друге начине.

Литература

Aboriginal Torism Guide 2009-2010, e-issue (електронско издање)

Beckett, H. (2001): Ontario, Weigl educational publishers limited, Calgary.

Култура индијанаца у туризму Онтарија

- Bothwell, R., Hillmer, N. (2009): Canada, The Canadian Encyclopedia, Historica Foundation of Canada. Preuzeto 12.07.2009. sa www.thecanadianencyclopedia.com
- Вујновић О., Микановић Н. (2009): Природна чуда свијета, Нијагарини водопади, знање.орг. Преузето 05.09.2009. са www.znanje.org
- Група аутора (1966): Атлас свијета, ЈЛЗ „Мирослав Крлежа“, Загреб.
- Група аутора (2008): Историја човечанства, Културе старих Америчких народа, Моно и Мањана.
- Kubiak, W. (1970): Great Lakes Indians, Bonanza books, New York.
- Липс, Е. (1959): Књига о Индијанцима, ИКП „Напријед“, Загреб.
- Magosci, P. (2002): Aboriginal peoples of Canada, University of Toronto, Toronto Buffalo London.
- Петровић, Р. (1965): Економска регионална географија света II, Завод за издавање уџбеника Републике Србије, Београд
- Плавша, Ј. (2007): Туристичке регије света (скрипта), ПМФ, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад.
- Tanner, H. (1992): Indians of North America, The Ojibwa, Philadelphia, New York.
- Туристички проспект: *Kay-Nah-Chi-Wah-Nung, The place of the long rapids*, Stratton, Ontario.
- Туристички проспект: *Moccasin Trail Tours*, Aboriginal Business Canada.
- Туристички проспект: *Thunder Bay Experience*, Ontario, Canada.
- Харц, П. (1997): Индијанске религије, Чигоја штампа.